

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— Kr. za inozemstvo 15.20 Kr
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri pošto čekovnem zavodu:
Ljubljana štev. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Vivace attività dell'aviazione

Il bombardamento dell'oasi Cufra — Duello d'artiglieria sul fronte egiziano

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 27 settembre il seguente bollettino n. 853.

Sul fronte dell'Egitto foci delle artiglierie nemiche sono state efficacemente combattute dalle nostre.

Intensa attività aerea nella giornata: formazioni germaniche hanno attaccato con successo l'oasi di Cufra distruggendo al suolo alcuni velivoli.

L'aviazione nemica perdeva in combattimento otto apparecchi. Un altro veniva abbattuto dalla difesa della piazza di Tobruk.

Nei pressi di Crotone un ricognitore britannico veniva colpito dalla artiglieria contraria e precipitò in mare. Un velivolo non è ritornato alla base dalle azioni degli ultimi due giorni.

Živahna letalska delavnost

Bombardiranje zelenice Kufre — Topniški dvoboj na egiptski fronti

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 27. septembra naslednje 853. vojno poročilo:

Na egiptski fronti je naše topništvo uspešno odgovarjalo na obstreljevanje sovražnega topništva.

Živahna letalska delavnost v teku vsega dneva. Nemški letalski oddelki so z uspehom napadli zelenico Kufre, pri čemer so na tleh uničili nekaj letal.

Sovražno letalstvo je izgubilo v borbah 8 letal. Nadaljnje letalo je sestrelila trdnjavska obramba v Tobruku.

V okolici Crotone je bil angleški izvidnik zadet od protiletalskega topništva in se je zrušil v morje.

Eno letalo se ni vrnilo na svoje oporišče s akcij zadnjih dveh dni.

Novi uspehi v Stalin- gradu in na Kavkazu

V Stalingradu prodor do Volge na več točkah

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 27. sept. Nemško vrhovno vojno poveljstvo je objavilo danes naslednje poročilo:

V severozapadnem delu Kavkaza in ob Tereku je bil sovražnik kljub trdnjavni odpori vržen z nadaljnjih utrjenih položajev. V obrambi pred protinapadom so nemške čete uničile ob Tereku dva sovražna bataljona in privedle več sto ujetnikov. Letalstvo je bombardiralo pristanišča v Tuapseju in Kalinovaji ter poskušovalo eno tovarno ladjo z bombnim zadetkom.

V osrčju mesta Stalingrada je pehota z naskokom zavzela postojanko v bunkerjih in hišne bloke ter prodrla, podprta od strmoglavnih letal, še na drugih mestih do Volge. Več razbremenjenih napadov s severa proti našim ključnim frontam je bilo zavrnjenih. Neka oklopna divizija je uničila pri tem 24. po večini težkih tankov.

Združeni letalski napadi so povzročili sovjetski vojski hude izgube. Oddelki nemških in rumunskih bojnih letal so nadaljevali uničevanje sovražnikovega dovoza na železnice in drugih prometnih zvezah na področju spodnje Volge.

Na fronti ob Donu krajevno bojno delovanje.

Severozapadno od Voroneža se je zopet izjalovilo več sovražnikovih napadov.

Pri Rževu je napadel sovražnik na enem delu fronte ponovno z večjimi silami ob močni podpori topništva ter oklopnega in letalskega orožja. Hudi boji so še v teku.

Južno od Ladoškega jezera je bilo več sovražnikovih napadov s hudimi in krvaviimi izgubami zanj zavrnjenih, obenem pa razbitih več pripravnih položajev v združenem ognju vseh vrst orožja in z učinkovitim sodelovanjem letalstva.

Pri poizkusu sovražnika, da bi na široki fronti prekorčel reko Nevo, je bilo uničenih 260 čolnov in zajetih večje število ujetnikov.

Sovjetska vojska je včeraj izgubila 50 letal. Pogrešamo tri lastna letala.

V severni Afriki so izvedla nemška bojna letala 25. septembra iznenaden napad na angleško oporišče v zelenici Kufri. Z bombami in obstreljevanjem ostalega orožja iz letal so bila povzročena razdejavanja in požari na letalskih napravah in bivalističnih vojaštvih. Nemški lovci so sestrelili v teku 26. septembra pri zaščitni spremljalni službi in v prostem lovu brez lastnih izgub 8 angleških lovskih letal. Letališče Helio-polis pri Kairu je bilo zadnje noč obmetavano z bombami.

Ob obali Rokavskega preliva in pri nočnih motnih poljih na Severnem in Vzhodnem morjem so bila sestreljena 4 angleška letala.

Stotnik Graf, poveljnik letalske eskadrilje, je izvajal 26. septembra svojo 200. do 202. zmago v zraku.

Berlin, 27. sept. Iz vojaškega vira se doznava, da vira od 25. septembra na poslopju komunistične stranke v Stalingradu nemška bojna zastava. V hudih borbah po cestah in v hišah so nemške čete napredovale v središču mesta ter zavzele nadaljnje utrbe in druge sovražne obrambne naprave. Korakoma je nemški pehoti in inženjerem uspelo doseči na nadaljnjih točkah Volgo.

Proslava druge obletnice trojnega pakta

Izmenjava brzojavk med vladarji, šefi vlad in zunanjimi ministri

Rim, 28. sept. s. Ob drugi obletnici podpisa trojnega pakta so bile izmenjane naslednje brzojavke:

»Nj. Vel. Kralju in Cesarju — S. Rossore. Ob drugi obletnici sklenitve trojnega pakta Vam pošiljam. Velicanstvo, svoj najpripronejši pozdrav in pozdrav nemškega naroda. Nemčija, Italija in Japonska, združene v najtesnejšem prijateljstvu, vodijo neupogljivo in odločno do skupne zmage borbo za novi red v Evropi in vzhodni Aziji, sloneč na pravici in medsebojnem razumevanju. — Adolf Hitler.«

»Ekse. Adolf Hitler, Führer in kancelar Nemčije — Berlin. Ob drugi obletnici sklenitve trojnega pakta, ki je združil s tako trdnimi vezmi Italijo, Nemčijo in Japonsko v skupni nalogi graditve novega reda v Evropi in Aziji, želim, da bi sprejeli, Führer, pozdrav in voščila italijanskega naroda in moja oseba. — Vittorio Emanuele.«

Duce, Hitler in japonski min. predsednik

»Ekse. cav. Benito Mussolini, šef vlade, Duce Fašizma — Rim. Duce, ob drugi obletnici podpisa trojnega pakta, s katerim so se Nemčija, Italija in Japonska vezale v najtesnejšem sodelovanju za obrambo in zaščito svojih pravic in svojih življenjskih interesov, so naša naroda ter japonski narod združeni neločljivo v zmagovalni borbi za nov in pravičen svetovni red. Ko na ta dan obračam svojo misel fašistični Italiji in njenim vojakom, ki marširajo skupaj z nami, pošiljam Vam, Duce, v znak zvestave tovarištva najlepše in najpripronejše pozdrave svoje in nemškega naroda. — Adolf Hitler.«

»Ekse. Adolf Hitler, Führer in kancelar Nemčije — Berlin. Fašistična Italija pozdravlja ob drugi obletnici trojnega pakta z obnovljeno zvestobo narodno socialistično Nemčijo. Solidarnost treh velikih zaveznikov narodov je bolj trdna in strnjena kot kdaj prej. Naša vera v zmago in doseg smotrov obnove Evrope in Azije, ki so posevčeni v trojnem paktu, je bolj kot kdaj trdna. Sprejmite, Führer, ob dnevu obletnice moj prisrčni in tovariški pozdrav. — Mussolini.«

»Ekse. Benito Mussolini, šef vlade — Rim. Ob drugi obletnici sklenitve trojnega pakta med Japonsko, Italijo in Nemčijo, mi pripada posebna čast, da izrazim Vam

sknega naroda in moja oseba. — Vittorio Emanuele.«

»Nj. Vel. Kralju in Cesarju — S. Rossore. Ob drugi obletnici sklenitve trojnega pakta v svrhu ustanovitve novega reda na vsem svetu, Vam želim izraziti, Velicanstvo, čustva svojih čestitk za odlične uspehe, ki jih vaš narod zdaj dosegla, ter mojo trdno odločitev za sodelovanje z njim do naše končne zmage. — Hirohito.«

»Nj. Vel. Hirohito, cesar Japonske — Tokio. Ob drugi obletnici trojnega pakta, ki je združil Italijo, Nemčijo in Japonsko v skupni borbi za ustanovitev novega reda, želim, da bi Vaše Velicanstvo sprejelo, kakor tudi slavna dinastija, ki vodi že stoletja japonski narod proti njegovim visoki usodi, moje najlepše čestitke. — Vittorio Emanuele.«

Ekselezenca in italijanskemu narodu svoje najpripronejše čestitke. Zelo sem ganjen in ne morem si kaj, da ne bi vam izrazil svoje globoko občudovanje zaradi tega, ker italijanski narod, premagujoč vse težkote pod vašim večjim vodstvom, Ekselezenca, dosegla odlične vojne uspehe ter maršira vedno z gotovostjo za uresničenje novega reda v Evropi. Ob današnji obletnici želim obnoviti sklep o dosegi končne zmage v tej vojni, kakršne še ni bilo, v duhu pakta in z najtesnejšim sodelovanjem med nami ter o uresničenju novega sveta na temelju pravice. Sprejmite, Ekselezenca, moj pozdrav, skupno z gorečimi željami za napredovanje fašistične Italije. — General Hideki Tojo, japonski ministrski predsednik.«

»Ekse. general Hideki Tojo, ministrski predsednik — Tokio. Ob drugi obletnici trojnega pakta so naši trije narodi bolj kot kdaj gotovi zmage. V teh prvih dveh letih obstoja berlinskega pakta so italijanski, japonski in nemški borci na vseh frontah neizprosno tolkli na celini, na morju in v zraku nasprotno koalicijo. Trdni temelji novega reda so bili že zmagovalno postavljeni. Ob obletnici želim poslati Vam in velikemu in pomembnemu japonskemu narodu svoj prijateljski pozdrav in svoja voščila — Mussolini.«

Voščila in čestitke zunanjih ministrov

»Ekse. Galeazzo Ciano, Kr. zunanji minister — Rim. Ob drugi obletnici podpisa trojnega pakta Vam pošiljam, dragi grof Ciano, svoje najpripronejše pozdrave. Skupnost v orožju med Nemčijo, Italijo in Japonsko, ki je bila svečano ustanovljena s tem paktom, se je v celoti izkazala v preteklem letu ter je jamstvo za zmago, ki jo prišla, in za uresničeno pravičnega novega reda v Evropi in v vzhodni Aziji. — Joachim von Ribbentrop, nemški zunanji minister.«

»Joachim von Ribbentrop, zunanji minister Nemčije — Berlin. Danes je druga obletnica trojnega pakta, ki sem ga imel čast z Vami podpisati v Berlinu, septembra 1940. Italija in Nemčija se skupno z zavezniki Japonske zmagovito bore na vseh frontah proti skupnemu sovražniku z neporušljivo vero v pravično zmago. Zavezniki Nemčije, njenemu Führerju in Vam pošiljam ob drugi obletnici svoje čestitke ter svoja prisrčna in tovariška voščila. — Ciano.«

Poslanice zunanjih ministrov zavezniških držav

Rim, 28. sept. s. Ob drugi obletnici podpisa trojnega pakta je grof Ciano po radiu danes prečital poslanico, ki se glasi:

Pred dvema letoma, 27. septembra 1940, so Italija, Nemčija in Japonska v Berlinu sklenile trojno pogodbo, ki naj bi zapečatila in posvetila vezi neločljivega zavezništva, solidarnost duhov, sil in stremeljenj vseh treh narodov. Danes praznujemo to obletnico z neomajno voljo, da povedemo do zaključka naše delo, z vero v našo zmago, s prepričanjem v naše ideale, za katere se naši narodi danes trdo in junaško borijo. Te ideale smo imeli v mislih onega dne, ko smo sklenili trojno pogodbo. Ta pogodba se ni rodila iz gola diplomatike, nego računa in niti ne iz neposrednih potreb vojne, temveč iz globoke zavesti, ki so jo imeli naši narodi glede edinstvi stvari, ki so ji poklicani služiti, edinstvi usod, za katere so poklicani boriti se. Italija, Nemčija in Japonska so pokazale v teh letih velike sile obnove svetovne zgodovine in najvišja složenost je zvezala ter veže te sile v njihovi borbi, da si odprejo pot do dosege življenjskih pravic narodov in da si postavijo temelje in zagotovijo pogoje novega reda stvari, po katerem naj bi narodi dosegli blagostanje, stalnost in varnost. To je bila premisa in to je vsebina trojne pogodbe ter postopnega razvoja njegove sile in njegovega akcijskega področja s sodelovanjem tistih držav, Bolgarije, Hrvaške, Rumunije, Slovaške, Madžarske, ki so se nam pridružile za zmago naše stvari. Za to stvar se danes žilavo borimo, da uresničimo težnje narodov glede reda sveta, ki naj bi temeljili na pravičnosti, na tistem miru s pravico, ki je bila vsekdar visoki cilj velikih vodij, ki upravljajo naše usode in ki jih bosta

njihov genij ter zmaga orožja znala zagotoviti Evropi in svetu.

Nemški zunanji minister v. Ribbentrop je izdal naslednjo poslanico:

Pred dvema letoma, 27. septembra 1940, je bila v uradu državnega kancelarja v Berlinu ob prisotnosti Führerja svečano podpisana trojna pogodba med Nemčijo, Italijo in Japonsko. Danes na predvečer obletnice tega dne pošiljam v imenu nemškega naroda in nemške vlade svoj pozdrav narodom, ki so zvezani z nami po zaslugi te pogodbe, ter njihovim vladam. Italijanskemu, japonskemu, madžarskemu, rumunskemu, slovaškemu in hrvaškemu narodu. Namen, ki smo si ga postavili, ko smo podpisali to pogodbo, je bil ta, da bi preprečili razširjenje evropske vojne, ki se je bila tedaj že razvila v pravo svetovno vojno, da bi olajšali obnovo miru in ugledili pot novemu svetovnemu redu, ki bi temeljil na pravici. Sovražniki trojnega pakta so mislili drugače. V svoji sebičnosti in svoji lakomnosti so odrekli našim mladim, zdravim narodom, ki so težili v večno bodočnost, najnaravnejšo pravico, namreč pravico do prostora in do njihovega deleža na dobrih ter zemlji. Njihovo zadržanje ni dopuščalo nobenega dvoma, da je bilo na tehnični vprašanju življenjske pravice in samega obstoja naših narodov. V tej kritični dobi za naše narode se je trojna pogodba potrdila na sijajen način. Narodi, ki so bili že v zavezništvu, so se zvezali še tesneje v skupnost usod na življenje in smrt in se postavili skupaj proti svojim sovražnikom. V tej borbi za obstoj, ki je postala neizbežna, so sile trojne pogodbe dosegle sijajne zmage na kop-

nem, na morju in v zraku in si ustvarile položaje, ki jih je težko napasti. Navzlic temu nadaljuje sovražnik svoje poskuse, da nam odvzame dosežene položaje. Pričakovati je treba zato še težkih borb. Ker se zavedajo svoje pravičnosti bodo sile trojnega pakta s trdno odločnostjo tudi v bodočnosti bile sovražnika, kjerkoli se bo pokazal, dokler ne bo razumel, da nima nobenega opravka v njihovih življenjskih prostorih, in sicer za vse čase. Tedaj se bodo ustvarili pogoji za uresničenje novega pravičnega reda. Trojna pogodba, ta trdna zveza sil, pa bo funkcionirala tudi po zmagovitem zaključku naše borbe za svobodo naših narodov kot temelj novega svetovnega reda in kot jamstvo za dolgo in srečno dobo miru naših narodov.

Poslanica japonskega zunanjega ministra Tanija se glasi:

Če pogledam na predvečer dneva, ko je bila pred dvema letoma podpisana trojna pogodba, na spremembe, ki so se izvršile v teh dveh letih v svetovnem položaju, se mi porajajo mnoge misli. Tri sile, Japonska, Nemčija in Italija so v vzhodni Aziji in v Evropi skupaj z zavezniki narodi v borbi, ki je v svetovni zgodovini edinstvena po svoji velikosti in svoji postranosti. Ta borba je napredovala proti Angliji, proti Ameriki in proti njunim pristajšem. Spočetka, ko se je pogodba sklenila, so nameravale vse tri sile omejiti bojišče na Evropo in vzhodno Azijo ter preprečiti, da bi se vojna razširila. Angleški in ameriški politiki s svojimi nesramnimi zahtevami

niso hoteli razumeti težnj treh velicil. Skupaj s svojimi podjarmljeni so izvajali vojno proti Japonski, Nemčiji in Italiji. Kot posledica tega so se zapletli na vzhodu in zapadu spremenili v svetovno vojno. Ni nobenega dvoma, da pada odgovornost za to dejstvo na nasprotno anglo-ameriško stran. Želim poudariti vsem mojem z zdravim čutom po vsem svetu, da ve na Japonskem, Nemčiji, v Italiji in v zaveznikih deželah vsakdo, da je končni cilj te vojne ustvaritev novega svetovnega reda in da smo zato trdno odločeni voditi to vojno do dna, naj si bodo okoliščine kakršnekoli. Zavedamo se, da se bosta s pomočjo te borbe zagotovila blagostanje naših narodov in trajen mir na svetu. S tem ciljem pred očmi usmerjamo vse naše sile k uresničenju osvoboditve človeštva, pa naj si bodo ovire na naši poti kakorkoli velike. Trdno smo odločeni, da jih premagamo in da gremo naprej. Trdno sem prepričan, da sta Nemčija in Italija tako z materialnega vidika kakor z duhovnega sposobni po svojih mnogoletnih pripravah dovesti to veliko nalogo do konca. Prav v tem je bistvena razlika med našimi osnovnimi načeli ter Anglijo in Ameriko, ki naslagata največja bremena na hrbte svojih zaveznikov in se početa sami žrtvovati. S tem pošiljam svoje čestitke v imenu vzhodne Azije svojim tovarišem pogodbe, ki smo jo sklenili pred dvema letoma.

Ob isti priliki so imeli po radiu spominke govore tudi zunanji ministri Madžarske, Rumunije, Slovaške, Hrvaške in Bolgarije.

Svečanost v vili Madama v Rimu

Zunanji minister grof Ciano o pomenu, nalogah in ciljih trojnega pakta

Rim, 28. sept. s. Ob proslavi druge obletnice trojnega pakta, ki je bila včeraj v vili Madama ob navzočnosti diplomatskih in vojaških zastopnikov držav podpisnic je Ekse. zunanji minister grof Ciano kratko govoril in poudaril važnost in pomen tega zgodovinskega dne. Poudaril je, da je trojni pakt, ki veže v trdnem zavezništvu Italijo, Nemčijo, Japonsko, Bolgarijo, Hrvaško, Rumunijo, Slovaško in Madžarsko, izraz zgodovinskega položaja in skupnosti interesov ter idealov. V teh zadnjih letih, je rekel grof Ciano, so se države trojnega pakta nahajale pred dvema nevarnostima: pred poizkusom zadušitve s strani plutokracijskih držav z monopolom na bogastva sveta in prometa sredstva, ter pred boljšešvo nevarnostjo, ki je grozila njih notranji strukturi in kulturnemu zakladu. Da ohranijo svojo kulturno tradicijo in zagotovijo delo svojim sinovom ter prostor svojim narodom, da branijo svoje politične, verske in družinske institucije, vzdržujejo Italija, Nemčija in Japonska danes zmagovito gigantski sunek, ki ob skrajnih obal Atlantika do skrajnih obal Pacifika okrvavlja svet. To je veličastvena naloga z najvišjim ciljem, ki je dobila po Previdnosti; tolače v velikih voditeljih z geni-

jalno intuicijo.

Grof Ciano je zaključil z ugotovitvijo, da so neločljivo trdno zavezništvo narodov trojnega pakta, genialnost voditeljev in junaštvo borcev jamstvo za to, da se bo veliko podvzeto delo opravilo in da bodo naše zmagoslavne zastave združene da le svetu pravičen mir, ki je v srcih narodov. Besede grofa Ciano so bile pozdravljene z najživahnejšim odobravanjem.

Zborovanja so se udeležili za Nemčijo veleposlanik von Mackensen, svetnik dr. Dörrenbach, general von Rintelen, general von Tohl in kontreadmiral Lowisch, za Japonsko veleposlanik Horikiri, ministri Kato, general Simizu in admiral Abe. Navzoči so bili tudi madžarski poslanec de Mariassy, rumunski Grioreca, bolgarski Karadjev, slovaški Galvanek in hrvaški poslanec Perić. Za Italijo so bili navzoči ministri Thaon di Revel, Bottai, Riccardi, prefekt Luciano v zastopstvu ministra Pavolinija, šef glavnega stana maršal Caviglioglio, tajnik Russo, Scuro, Riccardi, Fougier, šef glavnega stana Milice Galbaita, prefekt Presti, podtajnik Stranke nacionalni svetnik Farnesi, general Colesanti ter številni visoki uradniki zunanjega ministrstva.

Svečanost v Berlinu

Govor zunanjega ministra Ribbentropa — Ogromne sovjetske izgube

Berlin, 27. sept. s. Ob obletnici podpisa trojnega pakta je zunanji minister von Ribbentrop priredil zvečer velik sprejem za zastopnike zavezniških narodov. Ribbentrop je v svojem govoru, ki so ga prenašale vse nemške in zavezniki radijske postaje označile trojno zavezništvo kot politično in vojaško koncepcijo, ki je imela prvotno obrambni značaj. Tato je postala vojna koalicijska zaradi izzivanja in napadov predsednika Zedinjenih držav Amerike na nemški, italijanski in japonski narod in na voditelje teh držav. To zavezništvo je postalo neločljiva zveza, od katere zavisi usoda treh narodov. Sile trojnega pakta, ki so preprečene v moč svojih narodov in narodov, ki so se jim pridružile, predstavljajo najmočnejšo skupino, ki je bila kdaj ustvarjena, ter vodijo od odločilnega decembra lani skupno borbo.

V vzhodni Aziji, je doslovno izjavil minister Ribbentrop, so naši zavezniški Japonci zavzeli svetovni imperij z vrsto zmag, kakršnih še ni bilo. Na vseh evropskih in afriških bojiščih so obeleževali drugo leto trojnega pakta veličastni vojaški uspehi Italije, Nemčije in njenih zaveznikov. Med tem, ko se v Afriki italijanske in nemške divizije bore v drzni in zmagoviti vojni ob zvestem bratstvu v orožju in so izrgale sovražniku Tobruk, Sollum, Marsa Matruh ter se nahajajo zdaj trdno v postojankah pri El Alameinu, pred vrati Aleksandrije, so italijanske in nemške letalske in pomorske sile zadajale stalne poraze angleški pomorski sili na Sredozemlju. Vendar je glavno zanimanje osredotočeno na vzhodno fronto.

Nemški zunanji minister je nato poudaril, kako so v borbi proti boljševizmu zavezniške čete Nemčije, fašistične Italije, Rumunije, Madžarske, Slovaške in Hrvaške pogonale v beg rdeče armade ter se nahajajo zdaj kljub ogromni razdalji ob obrežju Volge, na Kavkazu ter v področju Kaspijskega morja.

Minister je nato govoril o bitki za Stalingrad. Čeprav je samo eden pristojen dokončno govoriti o tem, je rekel von Ribbentrop, in to je Führer, ki sam vodi

to gigantsko bitko, prav tako kakor je zamislil, vodil in zmagovito zaključil druge gigantske bitke v teh treh letih, vendar tudi jaz lahko zagotovim, da bo tudi bitka za Stalingrad dobljena, ta bitka, ki bo postala simbol boja, katerega Evropa vodi zdaj za svojo svobodo.

Minister je nato zagotovil, nastanajoč se na nekaj števil, da je sovjetski kolos izgubil že več kot polovico in v nekaterih področjih celo dve tretjini svojih sil. Upoštevajoč izgube in sicer 14 milijonov mrtvih, ranjenih in ujetnikov, je Sovjetska zveza že izgubila okrog 100 milijonov ljudi ali dve tretjini svojega prebivalstva na evropskem ozemlju in več kot polovico celotnega prebivalstva. Sovjetske zveze, Razen tega so boljševiki izgubili več kot dve tretjini svoje žitne proizvodnje sladkornika. Velika nevarnost grozi boljševikom, je nadaljeval govornik, tudi z izgubo 90 odstotkov petrolejske proizvodnje. Država, ki so ji taki viri odvzeti, je neizprosno obsojena na pogin.

Sarkastično je potem minister odgovoril na sovražna besedila o ustanovitvi druge fronte in omenjajoč katastrofo pri Dieppeu zatrdil, da si je celo želeli, da bi angloameriški strategji skušali sile podvig ponoviti. Nemčija in njeni zavezniški, je podčrtal von Ribbentrop, so zdaj tako močni, da so kos silahernemu dogodku kjerkoli.

Von Ribbentrop je nato očrtal veličastne uspehe mornarice in letalstva sil trojnega pakta, v borbi na morjih vsega sveta ter je omenil, da so zavezniki narodi v preteklih mesecih potopili dvakrat več trgovskega brodovja kot ga morejo Američani, Angleži in njih zavezniški zgraditi.

Zagreb, 27. sept. s. Ob drugi obletnici trojnega pakta objavljajo časopisi obširne članke, poudarjajoč, kako se je Hrvaška, ki se je rodila s pomočjo svojih velikih zaveznikov, že v prvih dneh svoje neodvisnosti uvrstila med države novega reda.

Na zboru naših čebelarjev

Včeraj je imelo Slovensko čebelarstvo društvo redni občni zbor — Društvo šteje 48 podružnic 1127 članov

Ljubljana, 28. septembra

Slovensko čebelarstvo društvo je eno tistih naših društev, ki najbolj prepričljivo pričajo, da imajo naši ljudje smisel za organizacijsko delo in da so vzorno delavni. Naši čebelarji slove ne le doma, temveč tudi v svetu, saj že od davnih časov izvažajo slovit kranjsko čebelo, pa tudi naš med je bil dobro znan na tržiščih. Njihovo društvo uspešno deluje, čeprav se je njen delokrog zmanjšal in četudi so bile zadnje letine zelo slabe. Na včerajšnjem rednem občnem zboru društva v čebelarstvu doma, ki nosi ime po našem znamenitem čebelarju Janši, so se zbrali delegati društvenih polružnic, da sklenejo račune o društvenem delovanju in si izvolijo odbor. Zborovanje je zdaj tem bolj nujno potrebno, zlasti še, ker je bilo društvo podrejeno novemu Združenju kmetovalcev Ljubljanske pokrajine.

Občni zbor je vodil zaslužni društveni predsednik Ant. Znidaršič. Predsednik je pred prehodom na dnevni red pozdravil zastopnika Visokega komisariata dr. Puša, referenta za čebelarstvo na kmetijskem oddelku V. komisariata, delavnega čebelarja, ki dobro razume čebelarstvo potrebe, zato pa tudi vneto zastopa čebelarstvo koristi. Dalje se je obnega zboru udeležil tudi zastopnik novega Združenja kmetovalcev Ljubljanske pokrajine inž. Suhadolc. Predsednik je naslovil na oba zastopnika iskrene pozdrave. Prosil je tudi zastopnika Visokega komisariata, naj sporoči pozdrave čebelarjem in njih zahvalo za naklonenost našemu čebelarstvu. Visokemu komisariatu E. Grazioliu. — Občnega zbor se je razen drugih članov udeležilo 7 delegatov, ki so imeli pravico 12 glasov. Društvo šteje 48 podružnic z 78 delegati. — Zborovalce je pozdravil v imenu Združenja kmetovalcev inž. Suhadolc. Dejal je, da združitev čebelarjev s kmetovalci v novi skupni organizaciji nikakor ne bo škodovala čebelarjem. Združenje bo z vsem razumevanjem podpiralo naše čebelarstvo.

Poslovno poročilo, tajniško, kakor tudi računski zaključek za zadnji dve leti, je bilo že objavljeno v društvenem glasilu in smo tudi mi posneli nekatere podatke. Poročila niso ponovno čitali, pač pa je tajnik J. Kobal podal v glavnih obrisih blaginjsko poročilo o društvu. Izkazalo se je, da je društvo poslovalo tudi v zadnjih letih uspešno; lani je znašal prebitok društvene čebelarje 29.400 L. Društveno premoženje znaša po računskem zaključku 31. decembra lani 270.686 L. — O poslovanju društvene čebelarje je poročal njen vodja A.

Arko. Premoženje čebelarje je znašalo ob koncu predlanskega leta 140.600 L, lani je pa s prebitkom 29.400 L naraslo na 170.000 L. O poročilih ni bilo razprave. Pregledovalec računov Iv. Šmajdek je poročal o vzornem poslovanju društva in čebelarje in predlagal, da zborovalci podajo odboru razrešnico.

Prešli so na volitve. Zaradi spremembe društvenih pravil se je odbor, ki se deli na ožji in širši malo skril. Izvoljeni so bili v ožji odbor: Ant. Znidaršič, Janko Babnik, prof. E. Senegačnik, A. Arko, Avg. Bukovec, M. Dremelj, Fr. Ločniškar, Alb. Petelin in prof. St. Ralč; v širši odbor pa: Iv. Burger, Ant. De Gleria, Alojz Peterlin, Jos. Vales in Vl. Martelanc. Namestnika sta: Fr. Aleš in prof. Rome; pregledovalca računov Fr. Resman in Iv. Šmajdek.

Odobrena sta bila proračuna za poslovanje v zadnjih letih in odobrili so tudi določitev prispevka za Združenje kmetovalcev. Sklenili so, da bodo združenju prispevali po 38 stotink od člana, tako da bodo prispevki znašali skupaj na leta 428 lir.

Spremenjena so bila društvena pravila, da so se prilagodila novim razmeram.

Pri slučajnostih so razpravljali zlasti živahno o razdeljevanju sladkorja za pitje čebel. Tajnik Jos. Kobal je poročal, koliko sladkorja so razdelili v zadnjih letih in da jim je v zadnji sezoni Združenje italijanskih kmetovalcev, oddelke za čebelarstvo, z razumevanjem preskrbelo 60.000 kg sladkorja. V prellanski sezoni je pa društvo razdelilo med čebelarje 70.000 kg sladkorja. Za prihodnjo zimo so tudi že ob pravem času zaprosili za sladkor in Visoki komisariat je podprl z vsem razumevanjem njihovo prošnjo. Upanje je, da bodo za to zimo prejeli primerno količino sladkorja, kar je nujno potrebno, ker mnogi čebelarji letos niso prevažali čebel na pašo, sladkor pa potrebujejo tudi tisti, ki so pridelali kaj hojčevega medu, ki, kakor znano, ni primeren za zimsko pitje. Od lanske sezone je ostalo v zalogi še 3.000 kg sladkorja, ker ga vsi čebelarji iz raznih razlogov niso mogli dvigniti do določenega roka (konca avgusta). Včeraj so sklepali, kaj naj napravijo s tem sladkorjem. Če bi ga razdelili na vse čebelarje enakomerno, glede na število panjev, bi odpadlo na panj le 18 kg sladkorja, s čimer bi pač ne bilo nikomur pomagano. Zato so sklenili, da sladkor razdelijo enakomerno, po številu panjev, na podružnice, ki bodo same poskrbele, da bo potem pravično razdeljen med najpotebnejše čebelarje.

SPORTNA NEDELJA

Zmagovalni pokal je pripadel mladini SK Viča

V edini tekmi je mladina SK Viča premagala mladino SK Zabajka 2 : 0 — Moštvi Mladike in Korotana se nista javili na igrišču

Ljubljana, 28. septembra. Na igrišču SK Ljubljane, ki se sedaj izkazuje tudi kot pripravno skladišče za drva, se je včeraj nadaljeval mladinski nogometni pokalni turnir v predmestju SK Viča. Zadnji nedeljski ta bil med štirimi moštvi zmagovalca SK Viča in SK Zabajka. Po poročilih bi morali biti včeraj dve tekmi, in sicer med zmagovalcem in med poraženima prejšnje nedelje, Mladiki in Korotana pa sta se izneverila dani besedi — zakaj, ne vemo, vsekakor ne v skladu s športnimi načeli — in tako je bila že ob 16. uri glavna in odločilna tekma.

Ze zadnjih smo poudarili, da po našem mnenju ni bilo dovolj, da se je za tekmovalce skrajšalo samo čas, temveč bi bilo primerno, prav tako prilagoditi dolžino in širino igrišča normalnim starostnim sposobnostim igralcev. Prireditelj je bil očitno drugačen mnenja in je včerajšnjo tekmo odredil celo še na večje igrišče. Da to ni bilo v korist igri mladine, ki je sicer pokazala prav mnogo tehnične in igralrskega znanja, je bilo včeraj več ko očitno. Tudi zoga ni bila primerna. Prizadet je bil predvsem SK Zabajka, katerega mladina je fizično manj razvita in svoje igre ni mogla razviti čez celo igrišče in tudi ga ne obvladati. Kljub skrajšanemu času so bili ista igralci, ki so prejšnjo nedeljo zadovoljivo vzdržali, mnogo prej izčrpani in v drugem polčasu je mladina Zabajka zelo opešala.

S tem seveda ne omalovažujemo zmage mladine Viča. V danih okoliščinah je vsekakor zaslužen. Mladina SK Viča je bila fizično močnejša, bila je kombinatno boljša, zlasti je bila ofenzivnejša niena srednja vrsta, ki je močno prekašala krilce mladine SK Zabajka. Oba zgoditka sta bila neubranljiva. Prvi v prvem polčasu je padel predvsem po krivdi vratarja SK Zabajka, ki je nesel žogo v rokah čez šestnajstmetrsko črto. Za odlično streljani prosti strel je bil premaghen.

V drugem polčasu je levo krilo Viča spetno izkoristilo skoraj pred kazenski prostor podano žogo in hladnokrvno poslalo mimo vratarja. Tako je bil postavljen rezultat.

Igralci Zabajka so že zadnji presencili s svojim za njihova leta prav dobrem obvladanjem žoge. Včeraj so v tem pogledu bili boljši od Viča, niso pa zmogli igrati, ki je bilo zanje preveliko.

Po tekmi so bila razdeljena darila. Mladina SK Viča je prejela zmagovalni pokal, mladina Zabajka pa tolažilne. Vsi igralci so za spomin prejeli lepa žepna zrcala z imenom prireditelja. Veselja je bilo torej dovolj za vse.

Mladinsko mednarodno tekmovanje v Milanu

V petek in soboto se je v Milanu nadaljevalo mednarodno mladinsko športno tekmovanje. Doseženi so bili naslednji končni rezultati:

Lahkoatletika: Tek čez zapreke na 110 m: zmagal je Nemec Scheibner v 14.6. Drugi je bil Italijan Dentis v 14.7. Hrvat Stulhofer Mladen se je uvrstil na 12 mesto; tek na 800 m: odločitev za prva mesta se ni padla, na 10. mesto se je plasiral Hrvat Bedeniković v 2:03.6; met diska: zmagal je Madžar Kassai Klase s 47.81, drugi je bil Italijan Delli Compagni s 47.64. Hrvat Irlav Dolenc je bil sedmi z 42.84, Peter

Radio Ljubljana

TOREK, 29. OKTOBRA 1942-XX.

7.30: Slovenska glasba. — 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski, 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Godalni orkester, vodi dirigent Spaggiari. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski, 13.15: Poročila Vrhovnega Poveljstva

Oboroženih Sil v slovenski. 13.20: Lahko glasbo, vodi dirigent Gallino. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneec. — Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Plošče »La voce del padrone«. — »Columbia«. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Polke in mazurke. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Narodne pesmi. — Orkester vodi dirigent Zeme. 21.15: Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermalj — violina, C. Sedibauer — čelo). 21.50: A. NICOTERA: Pogovor s Slovenci. 22.00: Domovina v vojni — himne in pesmi izvajata orkester in zbor, vodi dirigent Gallino. 22.25: Plošče, pianist Carlo Cecchi. 22.45: Poročila v italijanski.

Oboroženih Sil v slovenski. 13.20: Lahko glasbo, vodi dirigent Gallino. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneec. — Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Plošče »La voce del padrone«. — »Columbia«. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Polke in mazurke. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Narodne pesmi. — Orkester vodi dirigent Zeme. 21.15: Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermalj — violina, C. Sedibauer — čelo). 21.50: A. NICOTERA: Pogovor s Slovenci. 22.00: Domovina v vojni — himne in pesmi izvajata orkester in zbor, vodi dirigent Gallino. 22.25: Plošče, pianist Carlo Cecchi. 22.45: Poročila v italijanski.

Oboroženih Sil v slovenski. 13.20: Lahko glasbo, vodi dirigent Gallino. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneec. — Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Plošče »La voce del padrone«. — »Columbia«. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Polke in mazurke. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Narodne pesmi. — Orkester vodi dirigent Zeme. 21.15: Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermalj — violina, C. Sedibauer — čelo). 21.50: A. NICOTERA: Pogovor s Slovenci. 22.00: Domovina v vojni — himne in pesmi izvajata orkester in zbor, vodi dirigent Gallino. 22.25: Plošče, pianist Carlo Cecchi. 22.45: Poročila v italijanski.

Oboroženih Sil v slovenski. 13.20: Lahko glasbo, vodi dirigent Gallino. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneec. — Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Plošče »La voce del padrone«. — »Columbia«. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Polke in mazurke. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Narodne pesmi. — Orkester vodi dirigent Zeme. 21.15: Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermalj — violina, C. Sedibauer — čelo). 21.50: A. NICOTERA: Pogovor s Slovenci. 22.00: Domovina v vojni — himne in pesmi izvajata orkester in zbor, vodi dirigent Gallino. 22.25: Plošče, pianist Carlo Cecchi. 22.45: Poročila v italijanski.

Oboroženih Sil v slovenski. 13.20: Lahko glasbo, vodi dirigent Gallino. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneec. — Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Plošče »La voce del padrone«. — »Columbia«. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Polke in mazurke. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Narodne pesmi. — Orkester vodi dirigent Zeme. 21.15: Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermalj — violina, C. Sedibauer — čelo). 21.50: A. NICOTERA: Pogovor s Slovenci. 22.00: Domovina v vojni — himne in pesmi izvajata orkester in zbor, vodi dirigent Gallino. 22.25: Plošče, pianist Carlo Cecchi. 22.45: Poročila v italijanski.

Oboroženih Sil v slovenski. 13.20: Lahko glasbo, vodi dirigent Gallino. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneec. — Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Plošče »La voce del padrone«. — »Columbia«. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Polke in mazurke. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Narodne pesmi. — Orkester vodi dirigent Zeme. 21.15: Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermalj — violina, C. Sedibauer — čelo). 21.50: A. NICOTERA: Pogovor s Slovenci. 22.00: Domovina v vojni — himne in pesmi izvajata orkester in zbor, vodi dirigent Gallino. 22.25: Plošče, pianist Carlo Cecchi. 22.45: Poročila v italijanski.

Oboroženih Sil v slovenski. 13.20: Lahko glasbo, vodi dirigent Gallino. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneec. — Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Plošče »La voce del padrone«. — »Columbia«. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Polke in mazurke. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Narodne pesmi. — Orkester vodi dirigent Zeme. 21.15: Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermalj — violina, C. Sedibauer — čelo). 21.50: A. NICOTERA: Pogovor s Slovenci. 22.00: Domovina v vojni — himne in pesmi izvajata orkester in zbor, vodi dirigent Gallino. 22.25: Plošče, pianist Carlo Cecchi. 22.45: Poročila v italijanski.

Oboroženih Sil v slovenski. 13.20: Lahko glasbo, vodi dirigent Gallino. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneec. — Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Plošče »La voce del padrone«. — »Columbia«. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Polke in mazurke. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Narodne pesmi. — Orkester vodi dirigent Zeme. 21.15: Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermalj — violina, C. Sedibauer — čelo). 21.50: A. NICOTERA: Pogovor s Slovenci. 22.00: Domovina v vojni — himne in pesmi izvajata orkester in zbor, vodi dirigent Gallino. 22.25: Plošče, pianist Carlo Cecchi. 22.45: Poročila v italijanski.

Oboroženih Sil v slovenski. 13.20: Lahko glasbo, vodi dirigent Gallino. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneec. — Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Plošče »La voce del padrone«. — »Columbia«. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Polke in mazurke. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Narodne pesmi. — Orkester vodi dirigent Zeme. 21.15: Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermalj — violina, C. Sedibauer — čelo). 21.50: A. NICOTERA: Pogovor s Slovenci. 22.00: Domovina v vojni — himne in pesmi izvajata orkester in zbor, vodi dirigent Gallino. 22.25: Plošče, pianist Carlo Cecchi. 22.45: Poročila v italijanski.

Oboroženih Sil v slovenski. 13.20: Lahko glasbo, vodi dirigent Gallino. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneec. — Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Plošče »La voce del padrone«. — »Columbia«. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Polke in mazurke. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Narodne pesmi. — Orkester vodi dirigent Zeme. 21.15: Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermalj — violina, C. Sedibauer — čelo). 21.50: A. NICOTERA: Pogovor s Slovenci. 22.00: Domovina v vojni — himne in pesmi izvajata orkester in zbor, vodi dirigent Gallino. 22.25: Plošče, pianist Carlo Cecchi. 22.45: Poročila v italijanski.

Oboroženih Sil v slovenski. 13.20: Lahko glasbo, vodi dirigent Gallino. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneec. — Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Plošče »La voce del padrone«. — »Columbia«. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Polke in mazurke. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Narodne pesmi. — Orkester vodi dirigent Zeme. 21.15: Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermalj — violina, C. Sedibauer — čelo). 21.50: A. NICOTERA: Pogovor s Slovenci. 22.00: Domovina v vojni — himne in pesmi izvajata orkester in zbor, vodi dirigent Gallino. 22.25: Plošče, pianist Carlo Cecchi. 22.45: Poročila v italijanski.

Oboroženih Sil v slovenski. 13.20: Lahko glasbo, vodi dirigent Gallino. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneec. — Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Plošče »La voce del padrone«. — »Columbia«. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Polke in mazurke. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Narodne pesmi. — Orkester vodi dirigent Zeme. 21.15: Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermalj — violina, C. Sedibauer — čelo). 21.50: A. NICOTERA: Pogovor s Slovenci. 22.00: Domovina v vojni — himne in pesmi izvajata orkester in zbor, vodi dirigent Gallino. 22.25: Plošče, pianist Carlo Cecchi. 22.45: Poročila v italijanski.

Komunistični atentat na policijskega agenta Jožeta Habjana

Po Ljubljani se je razširila tragična novica, da je bil v soboto zjutraj od komunistov ustreljen policijski agent Jože Habjan. Pokojnik je bil star šele 36 let in oče dveh otrok. Bil je na glasu zelo vestnega, sposobnega in poštenega policijskega uradnika, ki je izprva stopil kot stražnik v policijsko službo in je precejšnjo dobo uravnaval promet na oglu Resljeve in Sentpetrske ceste. Ko je v soboto zjutraj šel po svoji službeni dolžnosti po Frankopanovi ulici v Šiški, sta ga dva komunistična priča-kovala v zasedi. Eden izmed njiju je Habjana zahrbtno ustrelil s petimi strelji, n-akar sta oba napadalca pobegnila. Nesrečni Habjan je kmalu po atentatu izdihnil. Tragična novica je upravičeno razburila ljubljansko prebivalstvo in ga navdala z iskrenim sočustvom in do pokojnikove vdove in dveh otrok.

Iz Hrvatske

— Vodnja hrvatske mladine se je vrnil z Dunaja. Z Dunaja, s kongresa evropske mladine, se je vrnil vodja hrvatske mladine prof. Ivan Oršanić. Novinarjem je opisal svoje vtise z bivanja na Dunaju. Izjavil je, da je naravno, da je ustanovila tudi evropska mladina enotno fronto, potem ko so odločili evropski narodi za novi red. Bodoče pokolenje dobi organizacijo, zasnovano na idejah, za katere se bje zdaj boj na vseh bojiščih. O svojih vtisih s poseta hrvatskih ranjenecv in dunajskih bolnicah, je dejal prof. Oršanić: Vsi so prepričani o tem, da bodo boljše viki vojno izgubili. Vsi občudujejo nemško organizacijo. Vsak ranjenec je mnenja, da bi se sleherni komunist, kar jih je še ostalo, odpovedal svoji ideologiji, če bi poznal razmere v Sovjetski Rusiji.

— Pravni položaj ustaškega pokreta. Hrvatski uradni list je objavil Poglavitnikovo naredbo o pravnem položaju ustaškega pokreta. Ustaški pokret je pravna oseba javnega in zasebnega prava, ki lahko pridobiva ali prodaja premoženje. Vrhovna oblast ustaškega pokreta je ustaški glavni stan, ki mu določa delokrog Poglavitnik. Ukrepi ustaškega glavnega stana so obvezni za vse državne in samoupravne oblasti. Ustaški glavni stan ter vse druge državne in samoupravne oblasti so dolžne medsebojno pomagati si v pravnem pogledu. In ta pomoč mora biti v mejah veljavnih predpisov.

— Spomenik padlim vojakom. Včeraj dopoldne je bil na dvorišču vojašnice generala Filipa Vukasovića svečano odkrit spomenik padlim vojakom. Prispevka za spomenik so zbrali skoraj izključno vojaški domobranstva.

— Novi ravnatelj »Croatie«. Hrvatski uradni list je objavil Poglavitnikovo odlok o razrešitvi dosedanjega ravnatelja hrvatske poročevalske agencije »Croatia« Jos pa Mrmića. Na njegovo mesto je imenovan dosedanj glavni urednik »Nove Hrvatske« Ivan Degrelle.

— Blagovni promet med Italijo in Hrvatsko. V blagovnem prometu med Italijo in Hrvatsko so stopile z 22. t. m. v veljavo nove določbe. Za tranzit so določene naslednje obmejne postaje: Osijek, Plase — Crikvenice in Bujbarci. Prevozne pristojbine za transporte iz Hrvatske v Italijo plačuje za Hrvatsko, Madžarsko in Nemčijo pošiljatelj, za italijanske proge pa prejemnik. V nasprotni meri plača pošiljatelj italijanske pristojbine, prejemnik pa hrvatske, madžarske in nemške. Sprejem tovara je pogojen. Mednarodni vojni listi morajo biti napisani v italijanski in nemščini. Ekspresnih pošilk železnice ne sprejemajo. Povzetje ni dovoljeno. Pošiljatelj mora priložiti voznim listom vse carinske dokumente.

— Prodaja kmečkih opank z gumijastimi podplati. Hrvatski trgovinski minister je izdal v sporazumu z notranjim ministrom n-dbo o prodaji kmečkih opank z gumijastimi podplati. Trgovce lahko zahteva od kupca pri prodaji določeno količino gumijastih odpadkov. Količino določijo začasno trgovinsko ministstvo. Vsakega pol leta lahko kupi vsak prebivalec en par opank z gumijastimi podplati, mora pa izročiti trgovcu določeno količino gumijastih odpadkov, ki mu jih trgovci plača po določen cen.

— Filmske predstave za delavstvo. Kulturni odsek hrvatske delavske zveze je sklenil prijeti, v bodoče posebne filmske predstave, namenjene delavstvu. Prva taka predstava je bila v Zagrebu včeraj. Na sporedu je bil poleg najnovejših nemških in hrvatskih tedenskih žurnalov znani nemški film »Koncert po želji«.

— Velike konjske dirke v Zagrebu. Včeraj teden so bile prirejene v Maksimiru na igrišču Haška velike jahalne dirke, ki jim je prisostvoval tudi ves zagrebski diplomatski zbor. Zanimanje za dirke je bilo zelo veliko. Gledalcev je bilo nad 3000.

— Protizidovska razstava v Sarajevu. Protizidovska razstava v Sarajevu je bila zaradi velikega zanimanja podaljšana za osem dni.

— Velike nemško-hrvatske vojaške svečanosti. V soboto in včeraj teden so bile prirejene na Butmirskem dirkališču blizu Sarajeva velike jahalne tekme. Priredila jih je nemška divizija ob sodelovanju hrvatske vojske. Dirkam sta prisostvovala poleg uglednih predstavnikov vojaških in civilnih oblasti tudi Poglavitnikov odposlanec general Mihailo Lukić in nemški generalmajor Johann Fortner kot pokrovitelj tekem. Nagrado maršala Kvaternika si je priboril nemški nadporočnik Ebels. Na dirkah je prišla do izraza viteška tradicija nemškega in hrvatskega naroda.

Ascoltate Poslušajte

stasera alle ore 22.15 nel nocoj ob 22.15 uri v programma »A« della radijskem programu »A« Radio la trasmissione di prenos gramofonskih dischi fonografici

„C. E. T. R. A.“

cantati dal mezzo ki jih poje mezzo soprano CLOE ELMO soprano CLOE ELMO

VERDI: «Il Trovatore» — «Condotta ell'era in ceppi» (CC 2243)
WAGNER: «Tristano e Isotta» — «Sola veglio» . . . (CC 2243)
GRIEG: «Io t'amo» (TI 7011)
STRAUSS: «Domani» (TI 7011)
STRAUSS: «Serenata» (AB 30001)

CLOE ELMO incide esclusivamente CLOE ELMO poje izključno za su dischi »C.E.T.R.A.« plošče »C.E.T.R.A.«

Produttrice S.A. „C.E.T.R.A.“ - Via Arsenale 17 - Torino

Razpust občinske uprave v Želimljah

Visoki komisar Ljubljanske pokrajine odreja glede na potrebo, da se razpusti redna občinska uprava občine Želimlje in se spriče tega imenuje izredni komisar; po zaslšanju tajnika Zveze borbenih tajstev v Ljubljani in po čl. 4. Ducejevega razglasa z dne 17. maja 1941-XIX:

Čl. 1. Redna občinska uprava občine Želimlje se razpušča.

Čl. 2. Imenuje se za izrednega komisarja navedene občine Josip Göderer.

Okrajni glavar v Ljubljani ima nalog, da izvrši ta ukaz.

Ljubljana, 26. septembra 1942-XX.

Visoki komisar Emilio Grazioli

Predpisi za hranjenje in prevažanje soli in tobaka

Smatrajoč za potrebno, da se vrdijo posedovanje, hranjenje in prevažanje soli in tobaka na ozemlju pokrajine, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naslednjo naredbo, ki je objavljena v »Službenem listu« z dne 26. t. m.

Za posedovanje, hranjenje in prevažanje soli in tobaka domače in tuje proizvodnje, ki jo prodaja monopolna uprava, je za količine kuhinjske soli nad 5 kg in tobaka nad 1 kilogram na ozemlju Ljubljanske pokrajine obvezna izkaznica, ki jo izdaja za Ljubljano skladiščni urad Tobacne tovarne v Ljubljani, za druge kraje pokrajine pa pristojno poveljstvo kr. fin. straže. Izkaznica se sme izdati samo tistemu, ki dokaže, da je nabavil blago od organov, pooblaščenih za prodajo. Izkaznica za prevoz velja samo do kraja namembe v času in po poti, določen v njej. Rok veljavnosti izkaznice za posest in hrambo določa za vsak primer poseben organ, ki je pristojen za izdajanje. Ta rok se sme presegati treh mesecev. Gornje določbe ne veljajo za vojaška blagstva in za prodajne organe monopolne uprave.

Krstitelji določb te naredbe se kaznujejo, če gre za sol, v denarju od 100 do 1500 lir, če gre za tobak pa od 200 do 4000 lir. Blago, ki je

Izpred okrožnega sodišča

Ljubljana, 29. septembra
Prejšnji teden se je razen obtožencev, ki smo o razpravah proti njim že poročali, zagovarjala še vrsta drugih.

Tapetniki oprasčeni

V sredo je najprej prišlo na vrsto 6 tapetnikov iz Ljubljane, o katerih smo že poročali, da so bili na prvostopenjskem sodišču obsojeni, ker so pred leti kupili več bal jut, ukradene trdnice Tršan. Prva razprava je bila pred 14 dnevi prekinjena, ker je bilo neobhodno, da se zaslišijo še nekatere priče.

V sredo je bila kot prva zaslišana žena obtožnica Avgusta K., ki je opisala, kako je prišlo do tega, da je njen mož kupil jut. Nato je bil zaslišan eden izmed soudeležencev pri tatvini, ki je jut razproljal. Pri prodaji je bil lepo obložen, izmed obtožencev ni nobenega poznal. Enemu je rekel, da je zastopnik tovarne v Grosuplju, drug pa, da zastopa tovarno Sirec v Kranju. Ker se je za cene že pravi iniriral, je hotel vedno takšno ceno, kakor je veljala za dobavo na debelo. Le kjer so se kupec obotavljali plačati zahtevano ceno, je popustil večje zneske.

Po kratkem posvetovanju je senat razveljavil prvostopno sodbo, ugodil prizivu in vse obtožence Rudolfa in Angelo R., Danila P., Avgusta K., Marijo S. in Franca J. oprostil po 280 kp. Sodišče se ni moglo uveriti, da bi bilo v podanih okolnostih kaj takega, kar bi moglo zbuhati pri obtoženi sum, da je blago nepoštenega izvora.

Prizivni senat so tvorili sos Ivan Kralj kot predsednik in sos Ivan Brelih kot Anton Šporn kot sodnika. Obtožnico je zastopal državni tožilec Branko Goslar, trdnico Tršan kot oškodovanca pa dr. Ahačičeva. Obtožence sta zagovarjala dr. Smodej in dr. Pokorn.

Nepošten brivec

35letni brivec M. P. gotovo ne dela časti svojim poklicnim tovarišem, ki ima z njimi sodišče le redko opravka. Bil je že zaradi tatvin in vlomov mnogokrat kaznovan pri raznih sodiščih blagovinskega sodstva. Tako je zaradi večjih vlovov bil obsojen na skupno 12 let robije oziroma strogega zapor. Kar se je naselil v Ljubljani, se je oprijel poštenega dela, nedavno pa ga je spet premotilo, da se je izpustil.

V Trubarjevi ulici je vlomil v shrambo Terezije Mirtičeve in se skušal založiti s fiziolozi in drugimi dobrotami. Bil pa je pravočasno zaloten in na begu aretiran. Obtožence se je na razpravi zagovarjal, da

ni imel namena krasti, temveč da se je samo skril, da se mu ne bi bilo treba legitimirati. Njegov zagovor pa je bil zelo maloverjeten, saj je proti njemu govorilo mnogo važnih okoliščin, ki so jih izpovedale priče. Še najbolj pa ga je bremenila njegova preteklost.

Senat ga je obsodil na 6 mesecev strogega zapor in 1 leto izgube častnih pravic. Obtoženec je kazen sprejel. Zagovarjal ga je dr. Zdenko Švigel, obtožnico je zastopal državni tožilec dr. Hinko Lucovnik, senat pa so sestavljali dr. Felaher kot predsednik in Rajko Lederhas in Ivan Brelih kot sodnika.

Mati ga je prijavila, ker je oškodoval brata

44letni Stanko Bitenc je bil svoječasi delavec pri mestnih podjetjih. Ko bi bil mož hotel, bi lahko danes živel udobno in spodobno. Ker se je pa vedno bolj vdajal pijanci in beračenju, je službo izgubil. Odletel živi zelo neredno in ga mnogi ljubljanci poznajo kot pijanca, ki je v pijanosti zelo nasilen. Zaradi beračenja, delomirnosti in potepanja je bil že 33krat kaznovan na manjše nekažnjene kazni, dvakrat pa celo tudi na 4 mesece zapor.

Sedaj je prišel znova pred sodnike. Prijavila ga je mati, ki ji je pred pretvezo, da ji bo kmalu vrnil, izvalil več predmetov, last osodnega brata, v vrednosti 770 lir. Prav tako ji je izvalil dve nikelnasti uri, nekoč pa je vzel tudi zajca, ki so mu ga je pravočasno odvzeli. Državni tožilec ga je obtožil zaradi prevare po § 334 in tatvine po § 314-I.

Bitenc je vse očitanje mu grehe brez oledavanja priznaval, le za zajca je trdil, da ga ni imel namena ukrasti, saj ga je vzel preli zelo domačini. Hotel ga je nešiti v gostilo, da bi ga tam izpustil in tako pozabaval goste. Vse premete je za nizko ceno razprodal. Tako je prodal eno nikelnasto uro celo za 4.30 lire!

Mati se je pričnjal odrekati. Povedala je le, da je dobila samo nekaj predmetov nazaj. Plisbo o glasu je izrazilo o Bitencu zelo slabo mnenje. Njegova družina bi želela, da ga spravijo v kakšen zavod.

Senat ga je obsodil na 6 mesecev strogega zapor in 50 lir denarne kazni. Častne pravice izgubi za 1 leto. Glede tatvine zajca je bil oproščen, ker so sodniki verjeli njegovemu zagovoru, da ga ni hotel ukrasti. Bitenc je kazen sprejel. Prosil je, da bi mu dovolili kratek »dopust«, sodniki pa ga niso uslišali.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 18. in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA TELEF. 22-41

Izvrstna družabna komedija v najmodernejšem stilu

Poslednji ples

Najboljši film elegantne Else Merlini V ostalih vlogah: Amadeo Nazzari, Paolo Tofano

KINO UNION TELEF. 22-21

Zapletena družabna zgodba o otroku, ki si ga lastijo kar trije očeti

Očka za eno noč

V glavni vlogi: Leonardo Cortese, Rosetta Tofano in drugi

KINO SLOGA TELEF. 27-30

Merle Oberon in Laurence Olivier

Glas v viharju

Drama, v kateri se zrcali žar največjega trpljenja!

Znižane cene! Znižane cene! Priporočamo nakup vstopnic v predprodaji!

—lj Knjižnica Pokrajinske delavske zveze (prej Delavska zbornica) na Miklošičevi cesti v Ljubljani bo od 1. oktobra dalje odprta za stranke vsak delavnik od 12. do 19. ure, tako da lahko pridejo po knjige ob dela prostem času pripadniki prav vseh stanov in poklicev.

—lj Rdeči križ poroča. V Poizvedovalnem uradu R. K. v Puharjevi ulici 2 naj dvigne pošto: Dollar Ann. Mestni trg 5, Korčnan Marija, Pot na Rakovo jelšo 30, Kosmač Albin, Rožna dolina, c. XVII-5, Mravlje Olga, Peteršnikova 21, Pehan dr. Jovica, Vizjak Albina, Ulica 3. maja 4-II, Vizjak Ivana, Dermotova 13. — V tajništvo urada istotam naj se javijo: Vokovič Andjela, Kvedič Stanko, učitelj, Rosina Roth roj. Friedenstein, Velušček Vladimir, Tavčar Edvard, Pollak Oscar, kdor je po-

izvedoval za Slakom Jernejem. — V glavni pisarni IRK v Ljubljani, Gosposvetska cesta 2-II, se naj zgleda Pintar Jakob iz Ljubljane.

—lj Dr. tehniška srednja šola, delovod- ska šola, moška in ženska ohrata, dela v Ljubljani. Za vpis v I. letnike vseh navedenih šol se bodo sprejemale prijave v petek, dne 2. oktobra od 8. do 11. ure. Na delovodski šoli se bodo v letošnjem šolskem letu sprejemali novi učenci za vse oddelke (t. j. gradbeni, strojni, elektroinstalaterski in mizarski oddelki). Za višje letnike bo na vseh navedenih šolah vpisovanje v soboto, dne 3. oktobra od 8. do 11. ure. Sprejemanje prijav in vpisovanje se bo vršilo v II. nadstropju poslopija Dr. tehniške srednje šole (vhod z Gorupove ulice št. 10). Podrobni pogoji za vpis so objavljeni v šolski veži; potrebna ustna pojasnila v direktorij pisarni (Gorupova ulica št. 10, II. nadstropje).

—lj Chianti, odlično rudeče vino toči čez ulico — gostilna »Lovšine«.

—lj Na srednjih učiteljskih in meščan- skih šolah v Ljubljani se opravlja redno vpisovanje učencev od 1. do 5. oktobra. Začetek pouka za vse šole se bo posebej določil.

—lj Prva jesenska nedelja. Z večerajšnje nedelje moramo biti še zadovoljni; nebo nam je naklonilo še dovolj solca, ki je prijetno gredo prav v urah, ko so meščani navadno na sprehodu. Zjutraj je bilo in močno gmelno, ker nam je jug poslal zopet poštno pošilko težkih oblakov. Najprijetnejše vreme je bilo v opoldanskih urah. Tudi popoldne je bilo še nekaj časa prijetno in najbolj vztrajni kopalci, ki se ne morejo še sprijazniti, da je kopalne sezone konec, so se še postavljali v kopališčih. Ponoči je zopet bilo. Večraj je bilo zelo živahno na promenadi kakor ob najlepših nedeljah. Popoldne so meščani napolnili gledališče in zabavišča. Celotno gostilnarije je bilo precej živahno, kakor da »visoki datum« ni vplival.

—lj Izločanje vremena se ne smemo pričakovati. Depresija, ki nam je prinesla zadnje deževje, se uveljavlja čedalje bolj izrazito in zračni tlak je še popustil. Davi je znašal 768 mm. Očrtače je še vedno toplo kljub hudim nallivom, ker priteka ve-

no znova od morja tople zrak. Večraj je znašala maksimalna temperatura 21.8°, dannašnja minimalna pa znaša 12.6°. Po vsem tem še ne smemo pričakovati izboljšanja vremena. Zadovoljni moramo biti, da dežuje le v presledkih ter da se pokaže soln- ce vsaj od časa do časa.

—lj Občni zbor »Sadlarskega in vrtnar- skega društva« bo v nedeljo, dne 4. oktobra t. l. ob pol desetih dopoldne v salonu gostilne Mrak, Cesta 29, oktobra št. 4. Vab- ljeni so delegati podružnic in članj.

—lj Sezonski dvorani osnov trgovin s stroji in vozili, deželnimi pridelki in seme- ni, z jeljem in repo ter trgovin s perut- nino, ribami, konji in živino bodo do vsr- tega 11. oktobra t. l. med uradnimi ura- mi razgrnjeni v sobi št. 19 mestnega od- pravnštva v III. nadstropju na magistratu v hiši za skladiščem.

—lj Dela skladateljev: Dvořák, Lhotka in Beethoven bodo na sporedu prvega ko- mornega koncerta nove koncertne sezone Glasbene Matice ljubljanske. To so trije godalni kvarteti, katere bo izvajal Ljub- ljanski kvartet, ki ga tvorijo priznani do- mači umetniki: Leon Pfeifer, Albert Der- melj, Vinko Sušteršič in Cenek Sedlbauer. Na koncert opozarjamo že danes. Vršil se bo v ponedeljek dne 5. oktobra ob pol 7. uri zvečer v veliki filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbe- ne Matice.

Naše gledališče

D R A M A

Prijavljanje abonementov za letošnje gleda- liško sezono, ki se je vršilo v veži dram- skega gledališča je bilo z nedeljo zaklju- čeno. Ev. zamudniki se lahko še prija- vijo v pisarni v Drami. Pisarna se nahaja v pritličju na levi. Vhod pri levih zadnjih vratih.

O P E R A

Cetrtak, 1. oktobra ob 17: La Boheme. Izven, Zlata cene od 18 lir navzdol. Nedelja, 4. oktobra ob 16: Boccaccio. Izven, Zlata cene od 18 lir navzdol.

Inseriraj v „Slov. Narodu“

Dal 15 al 30 Settembre vengono emesse le nuove serie di

BUONI DEL TESORO NOVENNALI 4% A PREMI

Interessi e Premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 92 per ogni cento lire di capitale nominale, oltre interessi 4% dal 15 Settembre fino al giorno del versamento.

Le sottoscrizioni possono essere eseguite in contanti o con versamento di Buoni del Tesoro novennali 4% scadenza 15 febbraio 1943.

Vengono accettate come contante le cedole ammesse in sottoscrizione.

Per le sottoscrizioni con versamento di Buoni del Tesoro novennali 4% 15 febbraio 1943 i medesimi vengono accettati alla pari e ai sottoscrittori viene corrisposta la differenza di L. 8 per ogni cento lire di capitale nominale, nonché il rateo di interessi in ragione di cent. 35% in corrispondenza della cedola non ancora scaduta che dovrà trovarsi unita ai titoli versati in sottoscrizione.

PREMI: ciascuna serie di L. 1 miliardo di Buoni concorre annualmente a n. 116 premi per un ammontare complessivo di L. 4.800.000 mediante estrazioni semestrali.

Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla Banca d'Italia:

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio;

Credito Commerciale, Milano — Banca Cattolica del Veneto — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di D.D. & C.C. — Banco S. Genesio e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Bellinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca dei Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese;

Tutte le altre Casse di Risparmio, Banche e Banchieri, e Banche Popolari, iscritte alle Federazioni di Categoria, nonché gli Agenti di Cambio partecipanti alla Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Od 15. do 30. septembra bodo emitirane nove serije

9 LETNI 4% ZAKLADNIH BONOV S PREMIAMI

Obrestni in premije so oproščene sleherne sedanje in bodoče davščine

EMISIJSKA CENA: 92 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice poleg 4% obresti od 15. septembra do dneva vplačila.

Vpisovanje se lahko opravi ali v gotovini ali z vplačilom 9 letnih 4% zakladnih bonov, ki zapadejo 15. februarja 1943. Sprejeti so kot gotovina kuponi dopuštni za vpis.

Pri vpisu z vplačilom 9-letnih 4% zakladnih bonov 15. februar 1943 se isti sprejmejo a la pari in vpisnikom se prizna razlika 8 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice, poleg odgovarjajočih obresti v znesku cent. 35% z ozirom na še ne zapadli kupon, ki mora biti priključen bonom izročeni v vpis.

PREMIJE: Na vsako serijo 1 milijarde lir bonov odpade letno 116 premij v skupnem znesku 4.800.000 lir, ki se zrebajo vsakih 6 mesecev.

Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijskemu konzorciju, pod vodstvom zavoda Banca d'Italia:

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio;

Credito Commerciale, Milano — Banca Cattolica del Veneto — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di D.D. & C.C. — Banco S. Genesio e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Bellinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca dei Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese;

Vse ostale hranilnice, banke, bančniki in ljudske posojilnice, ki so vključene v Zvezi bančne kategorije, kakor tudi menjalnični agenti, ki so člani družbe »Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio«.

DNEVNE VESTI

— Kralj Boris sprejel delegacijo ita- lijskih industrijcev. Kakor poročajo iz Sofije, je bolgarski kralj Boris sprejel nacionalne svetnike Pjera Pirellija, Mari- notija, Rocca in Ferrarja kot delegate ita- lijskih industrijcev, ki so na poučnem potovanju po Bolgariji. Kralj Boris se je zadržal z njimi v prisrčnem razgovoru, ki je trajal eno uro.

— Nagradi za dvojčke iz Ducejevega sklada. Prefekt v Trstu je izročil Ivanu Cornachinu 600 lir iz Ducejevega sklada ob rojstvu dvojčkov Klavdija in Sergija. Isto nagrado je prejel Stanislav Stanio ob rojstvu dvojčkov Elja in Flavija.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 77, z dne 26. septembra 1942-XX E.F. objavlja nare- de Viseokega komisarja: določitev časa za zatemitvev, dopolnilne določbe k navodi- lom o likvidacijskem postopku za terjatve in dolgovne nemških izsilnikov Ljubljanske pokrajine, začasno znižanje starostne meje za sprejemanje v samostojno izvrševalno službo pri železniški upravi, predpisi o po- sedovanju, hranjenju in prevažanju soli in tobakov; odločbe Viseokega komisarja: Raz- pust Protituberkulozne zveze v Ljubljani, postavitve Slovenskega planinskega dru- štva pod nadzorstvo; objavo: cenik za ze- lenjavo in sadje št. 21.

— Senatna finančna komisija se je se- stala pod predsedstvom senatorja Bevilona ter v navzočnosti drž. podtajnika za fi- nance in mornarico. Na prvi finančni ko- misiji so bili odobreni razni zakonski osnutki, med drugimi tudi finančne postav- ke, ki se nanašajo na vojne izdatke s pod- ročja Kr. mornarice.

— Netipizirane samovseznice bodo lahko prodajali trgovci na debelo trgovcem na drobno do vključno 31. oktobra t. l. in si- cem po cenah, ki niso višje v smislu ma- ksimiranja 13% za samovseznice iz čiste svile in 15% za samovseznice iz tkanine, pomešane s svilo. Ta odredba korporacij- skega ministra se nanaša le na področje stare Italije.

— Pričetek operne sezone v Triestu. S 1. oktobrom se prične v Triestu jesenska operna sezona z uprizoritvijo opere »La Wally«, ki jo je uglasil Alfred Catalani. Protagonistka bo sopranistka Iva Pacetti. Sledila bosta med drugim »Madame Butter- fly« ter Mascagnijev »Prijatelj Frice«.

— Triletna obnovenjena dela v pompe- ski baziliki končana. Te dni so bila kon- čana razširitvena in obnovenjena dela v baziliki v Pompejih. Po treh letih intenziv- nega dela sta bili dovršeni dve pomembni deli: nova veličastna kupola, na kateri je slikar Angelo Dani naslikal podobe in like izredne umetniške vrednosti ter novo za- točišče za hčerke jetnikov, kjer je pro- stora za 400 dekle.

— Strela zanelila požar. Silno neurje je zadivljalo nad Monfalconem. Redipglo je okolišč. Švigate so strele, vmes je treščil- lo v gospodarsko poslopje Alojzija Vesco- vija iz Fogliana. Glasilec se je posrečilo omejitvi ogenj, da se ni razširil na bližnje objekte. Zgorelo je okoli 400 m. stotov sena in 80 m. stotov slame. Skupna škoda je okoli 105.000 lir.

— Nesreče. Podlogar Joško, 6letni sin delavca iz Ljubljane, je padel z lestve in si zlomil levo nogo. — Puš Ivan, 12letni sin krojaškega mojstra iz St. Pavla pri št. Vidu, je padel pod vož in si zlomil levo nogo. — Rozman Joz, 4letni sin mesar- skega mojstra iz Ljubljane, je na vrhu pa- del in se poškodoval na obrazu. — Urln- čič Mihael, 6letni zida ski mojster iz Ra- keka, je padel z lestve in si poškodoval desna rebra. — Jufina Božidar, 12letni sin kovinosturjarja iz Ljubljane, je padel s kostonja in si zlomil obe roki. — 5 letna hči posetnika iz Gor. Logatca, se je z dru- gimi otroci igrala na dvorišču. Ko se je smukala okoli gramozne truge, se je ista

prevrnila na njo in ji zlomila levo nogo. — Kos Leopold, 14letni dijak iz Ljubljane, je pri obriranju kostonja padel z drevesa in zadobil pretres možganov.

— Nov grob. V Ljubljani je umrla več- raj mati našega sotrudnika ga, Ivana Pfeifer, rojena Ramovš, bivša trgovka v Kranju, Zadelja jo je kap. Med prvo sve- totno vojno je bila pokojna poslovodkinja veletrgovine »Merkur«. Uslužbenec so jo spoštovali in cenili kot izredno socialno in plemenito ženo. Ohranili jo bodo v naj- lepšem spominu. Bila je skromna in tiha žena, ki je živela samo za svojo družino. Njen socialni čut se je pokazal zlasti v tem, da so ji bili zelo pri srcu reveži. Nihče ni šel praznih rok od nje. Kranjski siro- tiščniki je pa bila velika dobrotnica, kar vedo vsi Kranjčani, ki so pokojnico visoko spoštovali. Pozmala jo je vasa okolica in Gorenjska. Bodi ji lahka zemlja. Težko prizadetim svojcem naše iskreno sožalje!

IZ LJUBLJANE

—lj Nocojšnji koncert na dveh klavir- jih, ki ga bodo izvajali pianistki Marta Bizjak-Vajlalo in Silva Hrašovec je izred- no pomemben, posebno zato, ker se bo pr- vič javno izvajala Tomčeva skladba za dva klavirja pod naslovom Nizki rej Delo je napisano po ljudskih pesnih motivih v obliki suite. V tem delu je združenja cela vrsta pesnih pesmi, katere smemo smat- rati za najstarejše ljudske pesmi, kar jih pozna naša zgodovina. Delo je izredno učinkovito in bo imelo prav gotovo veli- k uspeh. Poleg Tomca so na sporedu še na- slednji skladatelji: Longo, Grieg, Rein- berger in Rahmazinov. Koncert bo začel dr. točno ob pol 7. uri v mali filharmoni- čni dvorani. Predprodaja vstopnic v knji- garni Glasbene Matice.

—lj Društvo železničarjev Ljubljanske pokrajine bo imelo ustanovni občni zbor v nedeljo 4. okt. ob 10. uri v dvorani Kina »Sloga«. Vabimo vse službe proste želez- ničarje, da se udeležijo občnega zbora.

—lj Spored nocojšnjega koncerta na dveh klavirjih, ki se bo vršil ob pol 7. uri zvečer v mali filharmonični dvorani je naslednji: 1) Longo: Variacije na Mozartov tema in Mala suita; 2) Grieg: Stara norveška romanca; 3) Tomc: Nizki rej, suita ljudskih plesov; 4) Reinberger: Koncert; 5) Rahm- zinov: Romanca, Tarantela. Koncert bo, sta izvajali priznani naši pianistki, ki se z vso umetniško intenzivnostjo posvečata tudi igri na dveh klavirjih in tvorita prvi tovrstni duo v našem koncertnem življenju, gospa Marta Bizjak-Vajlalo in Silva Hra- šovec. Opozarjamo na točen začetek ob pol 7. uri v mali filharmonični dvorani. — Vstopnice so v knjižarni Glasbene Matice.

—lj Na strokovni nadaljevalni šoli za umetne in moške oblačilne obrti v Ljub- ljani bodo popravni in končni izpiti v to- rek, 29. t. m. ob 11. v poslopiju bežigrav- ske meščanske šole. Tedaj naj se zgledajo v šoli tudi vsi gg. učitelji. V četrtek 1. oktobra ob 14. bo istotam vpisovanje učencev in v petek 2. oktobra ob 14. pouk ki bo odšel vsak torek, četrtek in petek popoldne, kar se bo razvidno z razgla- sa na šolskih vratih. Ker je obisk šole za vajence obvezen, se gg. mojstri naproša- jo, da vajence sproti nadzirajo s kontin- uirnim knjižničarji, ki jim ti dobe v šoli. Upravitelj.

—lj Ravnateljstvo I. moške realne gim- nazije naznanja, da se bodo vpisovali učenci za I. razred dne 1. in 2. oktobra od 8. do 13. ure v gimnaziji za Bežigrad. Učenci za 2. do 8. razred se bodo vpiso- vali 2. oktobra dopoldne v lanskih učilni- cah na gimnaziji za Bežigrad. Učenci z drugih ljubljanskih gimnazij se ne bodo sprejemali. — Naknadni vpis bo 5. oktobra dopoldne v ravnateljski pisarni za Bežigrad.

Nekatera znamenita ljubljanska poslopja

Ob potresu je Ljubljana izgubila mnoga lepa poslopja, in nekaterih bi najbrž ne bilo treba podreti — Kaj je ohranjenega iz stare Ljubljane

Ljubljana, 28. sept.

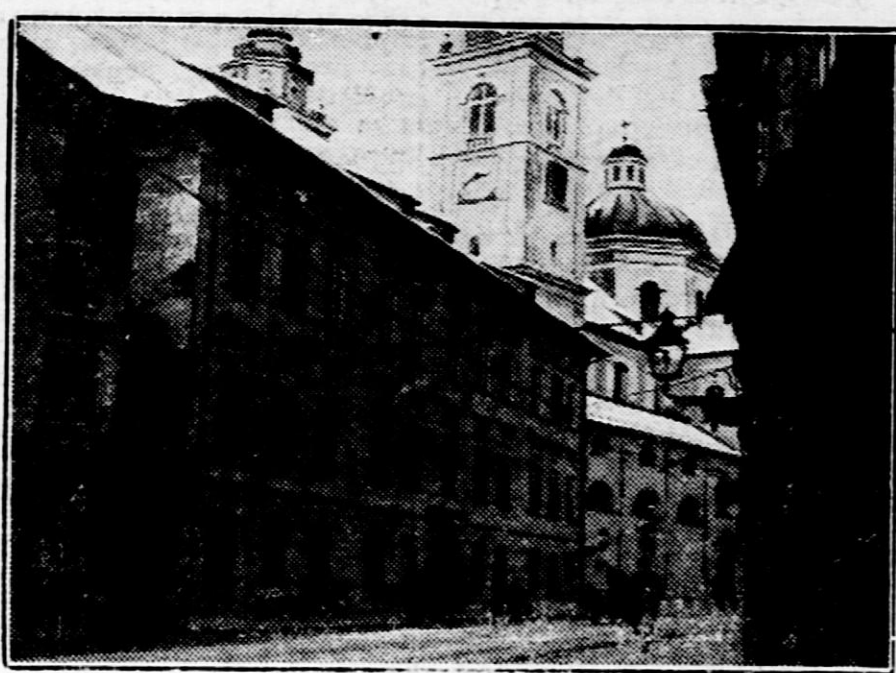
Ljubljana bi bila danes povsem drugačna, če bi je ne bi spremenil potres ob koncu prejšnjega stoletja. V glavnem bi se mesto najbrž razvijalo kakor dandanes, kajti pogojev za njegov razvoj potres niti ni spremenil. Čeprav je bil potres precej močan in je zelo prestrašil meščane, vendar ni vplival ovirajoče na stavbno gibanje: stavbna delavnost je bila še celo pospešena. Zaradi tega, da je Ljubljana na potresnem ozemlju, niso nič manj zidali. V novem času se niso bali sezidati celo nebotičnika (za našerazmere nebotičnik v pravem pomenu besede). Težko je reči, ali je potres vplival na razvoj Ljubljane bolj v slabem kakor dobrem smislu. Nekateri mislijo celo, da je bil koristen, kajti sicer bi Ljubljana ostala zastarela in bi razna regulacijska dela ne napredovala tako hitro. Precej hiš je bilo baje tako slabih in grdih, da je bil potres napravil samo koristno delo, češ, sicer bi se podirle same. Drugi poznavači stare Ljubljane pa sodijo drugače. Obžalujejo, da je Ljubljana izgubila po potresu nekatera lepa, znamenita poslopja, ker so jih podirli prenaplajeno. Bila so le nekoliko poškodovana in bi jih bilo mogoče ohraniti. Komisija pa, ki je ocenjevala škodo ter presojala, katere hiše bi kazalo popraviti in katere bi naj podirli zaradi nevarnosti, da bi se ne zrušile same, je delala v strahu, da bi česa ne prezrla in raje obsodila tudi manj poškodovane stavbe, ker bi prevzela odgovornost, če bi se kaj podirilo.

Licejsko poslopje

Med številnimi poslopiji, ki so jih podirli po potresu, je bilo tudi licejsko poslopje ali stara gimnazija na sedanjem Vodnikovem trgu. Baje ga je bilo tudi škoda, vendar bi smeli sklepati iz zgodovinskih virov, da je bilo precej zastarelo. Ob neki priliki smo že omenili, da je bilo predzidano za šolske namene v času Jožefa II. Cesar si je poslopje ogledal nekaj ur, preden se je udril neki strop. Znano je, da je bil tam prvotno frančiškanski samostan. Še prej je tam nekje stala ena prvih ljubljanskih cerkev. Starejši Ljubljančani se še spominjajo, kakošnje je bilo staro licejsko poslopje z dolgim pročeljem ob sedanjih cestah Pred škofijo. Poslopje so s l. 1784 prevzeli deželni stanovi in se obvezali, da ga bodo preureili na svoje stroške. V njem sta se naselili normalna in gimnazijska brezplačno ter nekateri uradi, ki so pa morali plačevati najemnine. Po odloku l. 1788 bi se naj v poslopiju naselila tudi filozofska šola in najemnine bi naj plačevali iz verskega zaklada. Deželni stanovi so temeljito preuredili poslopje. Tedaj je stala še ob njem cerkev, ki so jo potem podirli. Da je bil licejski precej velik, sprevidimo iz tega, da so našli v njem prostor naslednje ustanove, odnosno uradi: višja gimnazija, realna, študijska knjižnica, deželni muzej in pisarna Zgodovinskega društva. Od tistih časih so začeli študijsko, sedanje vseučiliško knjižnico imenovati »licejska knjižnica«. Glede na številne kulturne ustanove, nastanjene v njem, je bilo licejsko poslopje v prejšnjem stoletju eno najpomembnejših v Ljubljani.

Okolica stolnice

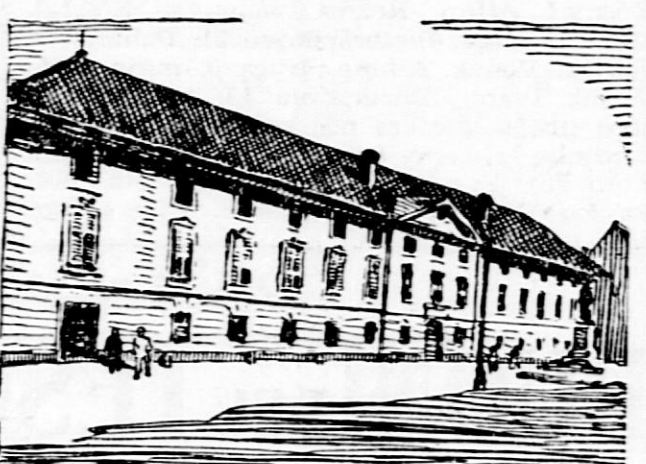
V okolici stolnice je bilo pred potresom še več znamenitih poslopij, ki so po večini ostala ohranjena. Tako n. pr. semenišče, ki je pa bilo v novem času jasno obsejano, da se umakne zaradi zaizdane ter preureditve Vodnikovega trga. Znano je namreč, da so namenjali na Vodnikovem trgu sezidati magistrat. Semenišče je se vedno trdno poslopje. Potres mu ni mogel do živga. Bilo je eno največjih poslopij stare Ljubljane. Zdaj poslopje samo na sebi ne budi več posebne pozornosti, slovi pa njegov portal, ki ga omenjajo povsod, kadar koli nastevajo ljubljanske znamenitosti. Letos smo tudi pisali o zanimivih nagrobnih ploščah vzdanih v pročelje semenišča. Zdaj se ni povsem zanesljivo, ali bodo semenišče res povrli v doglednem času. Če že govorimo o njem, naj omenimo, da je bilo sezidano l. 1708. Ima številne sobe in precej velike predavalnice. Znamenita je njegova knjižnica. Notranost krasi lepe freske slikarja Quaglije. — Med imenitne stavbe stare Ljubljane je treba vsekakor prišteti tudi škofijski palačo. V starih časih je bila palača v pravem pomenu besede in bila je najbrž najednostejša za sprejem najimenitnejših

Zdelo se jim je, da je najceneje, da bi preuredili šentpetersko vojašnico za bolnico. Menda pa tam ne bo nikdar mestne bolnice. Po naključju se je v stari vojašnici vseeno naselil zdravstveni zavod, in sicer bolnica za zdravljenje obolenj za rakom. V zavodu se tudi udejstvujejo marljivo raziskovalci, tako da si je pridobil ugled v znanstvenem svetu.

Stara bolnica

Stari Ljubljančani še vsi dobro vedo, da je bila stara bolnica na Ajdovščini na prostoru sedanjih hiš Kmetijske posojilnice. Manj znano je pa morda, da je bila na stari Dunajski cesti še ena bolnica, in sicer vojaška. Na kraju sedanjega nebotičnika in Ljubljanske kreditne banke je bil v starih časih samostan klaris. Ob koncu 18. stol. (1784) je bil samostan razpuščen. Ustanovljen je bil že l. 1648. V prejšnjem stoletju je bilo tam vojaško oskrbovalno skladišče, razen vojaške bolnice. Civilna bolnica je bila prav tako na kraju nekdanjega samostana. Tam so bili »školejčiji«, kakor je ljudstvo krstilo diskalceate ali boste menihe, avguštince. Samostan je bil razpuščen l. 1784 kakor številni drugi samostani. Bolnica v širšem pomenu besede je bila v treh poslopijih; v njem je bila bolnica sama, v drugih dveh pa norišnica in anatomski dvorana. Tam je bila tudi porodnišnica razen najdenišnice. Ta zavoda sta bila ustanovljena, ko je bil odpravljen meščanski spital. Bolnica ni bila posebno velika. V nji so bile le 3 dvorane, 9 bolniških sob in 8 sob za porodnice in najdeniške. V norišnici, ki je bila dvonadstrop-

na, je bilo 11 bolniških sob. Anatomsko poslopje je bilo preprosto; v njem je bila v pritličju mrtvašnica in v cirna dvorana, v nadstropju učilnica babiške šole. L. 1855 je bolnica prešla v oskrbo »ženske kongregacije hčera krščanske ljubezni sv. Vincenca Pavla«. — Velik napredek je bila za Ljubljano nova bolnica, ki je mnogo večja od stare.

Prihodnjič bomo omenili še nekaj poslopij, ki so jih podirli po potresu. Med njimi so bila nekatera, ki jih je bilo v resnici škoda. Največjo škodo je Ljubljana utrpela nedvomno z izgubo knežjega dvorca, ki je stal na kraju sedanjega vseučiliške knjižnice.

Nekdaj znamenita poslopja

Precej poslopij stare Ljubljane dandanes ne prištevamo več med znamenitosti. V prejšnjem stoletju so pa se zaslužila večjo pozornost. Tedaj so bila tudi bolj ohranjena in v primeri z malimi starinskimi meščanskimi hišami so se zdeli večja. Med takšna javna poslopja je treba prišteti tudi šentpetersko vojašnico, ki stoji na kraju ene najstarejših, če ne najstarejše bolnice, »lazareta«. Potres je ni podrl. Sezidana je bila v časih Marije Terezije. Ko je bila še vojašnica tudi v resnici, ne le po imenu, sta bila v njem nastanjena po dva bataljona vojaštva. Spominjati se še najbrž, da so šentpetersko vojašnico, ki je last mestne občine, pred leti nameravali preurediti v mestno bolnico, kar so pa strokovnjaki odsvetovali. Mestna občina bi morala imeti svojo bolnico in tedaj bi ji ne bilo treba prispevati za splošno bolnico. Razni načrti o mestni bolnici pa so ostali na papirju.

Likvidacija Narodne banke bivše Jugoslavije

V Srbiji je izšel poziv, naj vsi, ki so imeli stalno bivališče do 15. aprila 1941 na teritoriji današnje Srbije, deponirajo obveznice bivše jugoslovanske države

Ljubljana, 28. septembra
Dunajski »Stidost-Echo« objavlja: »Imetniki obveznic bivše jugoslovanske države so bili (namreč v Srbiji) pozvani, naj jih deponirajo. Ukrep je v zvezi s sporazumom, po katerem mora vsaka izmed držav pridobitnica na svojem teritoriju se nahajajoče nekdanje jugoslovanske državne obveznice ozet iz prometa in jih zamenjati za svoje obveznice. Osebe, ki imajo take obveznice in biva izven teritorija Srbije pa so bile do 15. aprila 1941 domicilirane v Srbiji, morajo svoje bivše jugoslovanske državne obveznice prijaviti srbski državi blaginji in istočasno zahtevati dovoljenje za uvoz obveznic v Srbijo. Z omenjenim sporazumom je bilo tudi premoženje bivše jugoslovanske države porazdeljeno med države naslednice. Po tej razdelitvi je, kakor je znano, bivše jugoslovansko državno imetje, ki je bilo na teritoriju katere izmed držav pridobitnica prešlo v last te države.«

Glede likvidacije Narodne banke bivše Jugoslavije pa pravi člankar: »V Beogradu so že v času, ko se ni nihče smatral za možno, da bo bivša Jugoslavija vstopila v vojno, podveljete, da bi zagotovili nemoreno nadaljnje delo novčanične banke v primeru vojaškega spopada. V zvezi s tem so v notranjosti države, in sicer v Učah zgradili dve poslopji in za njima velike rove, za katere so bili menjači, da so absolutno varni pred bombnimi napadi. Tja naj bi se v vojnem času preselila novčanična banka.«

V 20 km oddaljenem kraju Arilju je bila zgrajena tiskarna bankovcev, ki so jo deloma že opremili z raznimi parnimi in tiskarskimi stroji. V primeru daljšega trajajočega odpora na državnih mejah bi bila bivša jugoslovanska Narodna banka še v naprej mogla nemoteno ustrezati vsem obvezam. Nagli in veliki uspehi nemških čet pa so vse načrte postavili na glavo. Banka v Užicah ni začela poslovti.

Angleško letalo tipa Spitfire, ki ga je sestrelila italijanska artilerija v okolici Comisa

Med dvanaestdnevnimi vojnimi dogodki od 6. aprila do 17. aprila 1941 sta bili po bombnem zadetku prizadeti samo bivša podružnica v Nišu in v Skoplju. Centrala v Beogradu, tiskarna bankovcev na Topčiderju in vsa druga poslopja podružnic so ostala popolnoma nepoškodovana. Tudi v Nišu in Skoplju ni bilo uničenega nič, kar je bilo vrednosti in poslovnih zapisov. Obstojala pa je vendar zaradi zloma države nevarnost, da pridejo večje zaloge bankovcev v nepoklicane roke. Na srečo so bile vse zaloge bankovcev Narodne banke še pravočasno takoj po zavzetju spravljene na varno.

Tako je bil položaj ob začetku likvidacije bivše jugoslovanske Narodne banke znatno boljši, kakor se je moglo po splošnih pričakovanjih predpostavljati, čeprav obstojajo še vedno velike težave v zvezi z nabavo v posameznih podružnicah ostalih in za likvidacijo nujno potrebnih listin. Na osnovi ukaza vojaškega poveljnika za Srbijo je bivša jugoslovanska Narodna banka s poslovnim sklepom od 31. maja 1941 stopila v likvidacijo.

Najprej je bilo mogoče izvesti razne priprave. Prva naloga, ki jo je bilo treba rešiti, je bila izmenjava bankovcev. Bankovci bivše jugoslovanske Narodne banke, ki so bili v obtoku, so bili v vseh državah naslednicah v razmeroma kratkem času vzeti iz prometa in zamenjani za valuto prizadetih držav. To je veljalo tudi za v obtoku se nahajajoči drobci z izjemo Hrvatske in Srbije, kjer bo istega mogoča zamenjati šele, ko bo na razpolago odgovarjajoče nadomestilo. V obtoku se nahajajoči srebrni kovanci po 50, 20 in 10 din pa so bili tudi v obeh omenjenih državah vzeti iz prometa in zamenjani za bankovce.

V oktobru 1941 so se začeli pod predsedstvom nemškega poslanika dr. Fabriciusa in italijanskega poslanika markiza Diana v okviru pogajanj glede premoženjsko pravne razdelitve bivše jugoslovanske države tudi razgovori o likvidaciji bivše jugoslovanske Narodne banke. Likvidacija naj bi se izvedla praviloma po trgovskih načelih. Ze 11. decembra je bil skupen zapisnik o likvidaciji jugoslovanske Narodne banke podpisan od Italije in Nemčije v Rimu in parafiran. Sledila so nato pogajanja z drugimi državami Madžarsko, Bolgarijo, Hrvatsko, s katerimi so bili v aprilu in maju 1942 s strani Nemčije podpisani in parafirani enaki glaseči se zapisniki o doseženem sporazumu. Dne 22. julija je prišlo v Berlinu do podpisa »Dogovora o premoženjsko pravni razdelitvi bivše jugoslov. države in nekaterih drugih s tem zvezanih finančnih vprašanj«. Dogovor so podpisale nemška, italijanska, bolgarska, hrvatska in madžarska vlada, pri čemer je bila Srbija zastopana po nemški vladi. K temu dogovoru je priključen »Zapisnik o likvidaciji jugoslovanske Narodne banke« in »Zapisnik o ureditvi obveznosti in terjatev bivše jugoslovanske narodne banke iz klirinskoga prometa z državami naslednicami.« V razmeroma kratkem času devetih mesecev je bilo mogoče doseči sporazum glede dogovora in obeh zapisnikov z vsemi državami pridobitnicami, kar predstavlja uspeh, ki se ne sme podcenjevati.

Številne obveznosti bivše jugoslovanske Narodne banke so obstajale poglavito iz meddržavnega klirinskoga prometa med Jugoslavijo in državami pridobitnicami. Razumljivo je, da so se tiste trdke in zasebniki, ki so imeli iz tega naslova terjatve, vedno znova obračali na likvidacijo

z vprašanjem, kdaj bodo končno dobili denar. Jasno je, da ti upniki niso mogli vedeti, da je potreben za redno in trgovsko likvidacijo meddržavni sporazum med državami pridobitnicami, da jih je mogoče zadovoljiti. Po podpisu sporazuma je sedaj pot odprta in smejo računati z izplačilom neporavnanih zneskov iz klirinskoga prometa s posameznimi državami pridobitnicami. Izplačilo bo izvršil klirinski zavod pristojne države pridobitnice. Ostali upniki bivše jugoslovanske Narodne banke v likvidaciji, kakor na primer imetniki žiro računov so bili v nekaterih državah pridobitnicah poplačani že skoro v celoti. V ostalih se bo to zgodilo v bližnjem času.

Predpostavlja in pričakuje pa se, da bodo tudi dolžniki bivše jugoslovanske Narodne banke v likvidaciji izpolnili svoje obveznosti, da bo mogla likvidacija s svoje strani izpolniti napram državam pridobitnicam svoje obveznosti.

Rumunsko-bolgarsko sodelovanje

Rumunski kmetijski minister se je izrekel v pogovoru z dopisnikom bolgarskega lista »Utro« o sodelovanju med Bolgarijo in Rumunijo na poljedelskem polju. Minister, ki je sam eden največjih rumunskih posestnikov, predsednik rumunske kmetijske zadruge, in lastnik vzornega posestva blizu Bukareste, je omenil, da je v zadnjih letih pozornost sledil razvoju bolgarskega kmetijstva.

Z medsebojnimi spoznavanjem, je nadaljeval minister, bi lahko našli v naši državi mnoga pota sodelovanja in medsebojnega odpiranja. Za začetek je bilo sklenjeno poslati v Bolgarijo 5 agronomov, ki bodo na mestu proučevali pridelovanje riža, bombaža in sočiva. Posebno zanimanje bi morala Rumunija posvetiti bolgarskemu svilenogojstvu, ki je doseglo v zadnjih letih naravnost presenetljive uspehe. Veseli me, da lahko zagotovim, da so tako v Rumuniji, kakor tudi v Bolgariji vodilne osebnosti prežete z duhom novega časa, ki zahteva na gospodarskem polju sodelovanje še pred koncem vojne. Začnemo lahko takoj s skupnim delovnim programom. Tako bomo izločili konkurenco med našimi gospodarstvi in jim zagotovili najboljše tržišča. Naša gospodarstva se bodo lahko izpopolnila z našimi izmenjavami blaga.

Slovaška zasega vse židovsko premoženje

Vse nepremično premoženje na Slovaškem živčih židov, zlasti tista posest v vrednosti 1,2 milijarde kron (6000 hiš) je prešla v last slovaške države. Prav tako je prevzela slovaška tudi vse drugo premoženje izseljenih 70.000 židov. Po veljavnih določbah so terjatve tretjih oseb oproščene vseh pristojbin. Da se prepreči zakonski prenos terjatev s tretje strani, je bil predložen slovaškemu parlamentu osnutek zakona, ki določa moratorij za te terjatve. Moratorij bo trajal do konca prihodnjega leta. Dotlej pa hoče slovaško finančno ministrstvo zadovoljiti upnike.

AMERIŠKI HUMOR

— Vi bi se torej radi poročili z mojo hčerko? — vpraša kralj dolarja snubača.
— Koliko pa znaša vaše premoženje?
— Okrog sto tisoč dolarjev.
— Nisem vas vprašal po drobižu, temveč po premoženju.

D. Du Maurier:

103

Prva žena

Roman

Moral je biti kapitan Searle. Sporočil je bil Maksimu novico in odšel. Vstala sem; korak za korakom sem stopala proti knjižnici. Gredoč sem v žepih prespal školkje, ki mi jih je bil Ben podaril, ter jih krepko stiskala z rokami.

Maksim je stal pri oknu in mi kazal hrbet. Obstala sem na pragu. Ni se obrnil. Tedaj sem vzela roke iz žepov in stopila k njemu. Prijela sem ga za roko in si jo ponesla k licu. Ostal je negiben.

»Tako hudo mi je,« sem zamrmrala. »Tako, oh, tako hudo!« Ni mi odgovoril. Njegova roka je bila mrzla kakor led. Poljubila sem jo na hrbet dlani, nato sem poljubila prste, drugega za drugim. »Nočem, da to prenašaš... sam,« sem nadaljevala. »Biti hočem pri tebi. Odrasla sem, Maksim, v teh štirindvajsetih urah. Zdaj nisem več majhno dekletce.«

Ovil mi je roko okrog ramen, me potegnil k sebi in me krčevito stisnil. Vsa moja udležnost je bila porušena, o moji plahosti ni bilo več sledu. »Si mi odpustil, kaj?« sem rekla, stiskaje se mu z obrazom ob ramo.

Tedaj je vendar že izpregovoril. »Da bi ti odpustil? Kaj ti imam odpustiti?«

»Tisto snočnje...« sem dejala. »Mislim si, da sem to nalašč storila.«

»A... tisto. Pozabil sem. Menda sem bil nekaj jezen nate.«

Spet me je nekaj časa molče stiskal k sebi.

»Maksim,« sem rekla, »ali ne moreva začeti od kraja? Začeti z današnjim dnem in pogledati vsemu skupaj v oči? Saj ne terjam, da bi me ljubil, saj ne zahtevam nič nemogočega. Prijateljica ti bom, tovarišica, kakor da bi bil deček. Drugega si niti ne želim.«

Z obema rokama me je prijel za obraz in me pogledal. Ta mah sem prvič videla, kolikanj je bil šušljaj; obraz mu je bil ves razoran od gub. Pod očmi je imel velike temne sence.

»Do kod sega tvoja ljubezen?« je vprašal.

Nisem mu znala odgovoriti. Le moj pogled se je odzival pogledu teh temnih, izmučenih oči sredi bledega, upadlega obraza.

Prepozno je, draga, prepozno,« je dejal čez čas. »Najino ubogo upanje sreče je izgubljeno.«

»Ne, Maksim. Ne,« sem odgovorila.

»Pač. Vse je končano. Kar se je moralo zgoditi... se je zgodilo.«

»Kaj se je zgodilo?« sem vprašala.

»To, kar sem ves čas naprej videl. To, kar sem videl v sanjah vsako noč in sleherni dan. Ti pa jaz nisva ustvarjena za srečo!« Sedel je v oknjak, jaz pa sem pokleknila predenj držeč se ga za ramena. »Kaj govoriš?«

Položil je roke na moje roke in mi pogledal v oči. »Rebeka je zmagala,« je rekel.

Strmelna sem mu v obraz, v srcu mi je vstajala čudna burja, roke, ki so ležale pod njegovimi, so mi mahoma odledele.

»Njena senca je ves čas stala med nama,« je nadaljeval. »Ta prekleta senca, ki naju je ločila. Kako bi te bil mogel takole objemati, zlato moje, dušica moja, ko mi ni v srcu nikoli utihnil strah, da se to ne bi zgodilo? Spominjal sem se njenih oči, kako so me gledale, preden je umrla. Spominjal sem se njenega nedolžnega, izdajalskega nasmeška. Ona je že takrat vedela, da bo tako. Vedela je, da bo nazadnje zmagala.«

»Maksim,« sem zašepetala, »kaj govoriš? Kaj mi hočeš povedati?«

»Njena jadnica. Našli so jo. Potapljač jo je danes našel.«

»Vem,« sem rekla. »Kapitan Searle mi je povedal, ko je bil tu. Na tisto truplo misliš, kaj ne? Na truplo, ki ga je potapljač videl v kabini?«

»Da.«

»Nu, to pomeni, da ni bila sama. Nekdo je bil z Rebeko na jadnici. Zvedel boš, kdo je bil. Ali ni tako, Maksim?«

»Ne. Ne razumeš, za kaj gre.«

»Pri tebi hočem biti, dragi. Pomagati ti hočem.«

»Z Rebeko ni bilo nikogar. Sama je bila.«

Niti za trenutek se nisem mogla odtrgati od tega obraza in od teh oči.

»Ne...« sem dejala. »Ne...«

»Ženska, ki je pokopana v grobnici, ni Rebeka. To je truplo neznanke, ki ga ni nihče zahteval in ki ne pripada nikomu. Stvar ni bila nesreča. Rebeka ni utonila. Ubil sem jo. Ustrelil sem jo v hišici na obali. Mrtvo sem jo zanesel v kabino, potem pa spravil jadnico še tisto noč na morje in jo potopil ondi, kjer so jo danes našli. Rebeka je tista, ki leži v kabini mrtva na tleh. Ali mi zdaj lahko pogledaš v oči in rečeš, da me še ljubiš?«

XX

V knjižnici je bilo tiho kakor v grobu. Slišati je bilo samo Jasperja, ki si je lizal šapo. Najbrž mu je tičal med kremplji trn, ker se je venomer grizljal in sesal. Tik ob svojem usesu sem zdaj slišala tudi tiktakanje Maksimove zapestne ure. Zgolj občajne, drobne glasove vsakdanjega življenja. In ne da bi vedela zakaj, se mi je dramil v spominu že od sile znani pregovor iz mojih šolskih let: »Čas in plima ne čakata nikogar.« Spet in spet sem si v mislih ponavljala te besede: »Čas in plima ne čakata nikogar.«

Kogar zadene hud udarec — smrt dragega človeka, izguba roke ali noge — ga ne začuti pri tisti priči; tako vsaj mislim. Nekaj minut se ne zaveš, da si izgubil roko: še vedno čutiš prste, še vedno jih stiskaš in razklepaš, drugega za drugim, čeprav nimaš več ne roke ne prstov, ničesar ne. Ko sem klečala ob Maksimu, s telesom ob njegovem telesu, z rokami na njegovih ramenih, nisem čutila ničesar,